
Børn, Unge & Sorg

EVALUERING AF PROJEKT UNFAIR

Forebyggelse af isolation og frafald på gymnasiale uddannelser hos unge med alvorligt syge eller døde forældre

**børn
unge & sorg**

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Af Marie Stigaard Tølbøll & Niels Hoffmann Haahr
Børn, Unge & Sorg, Rådgivnings- og forskningscenter

December 2014

INDHOLD

Introduktion	3
Resume	4
Fyraftensmøder	5
Klassebesøg	13
Forankring af Unfair	23
Metode	24

Introduktion

Det er "Unfair", når unge på grund af forældres alvorlige fysiske sygdom eller død risikerer ikke at få et velfungerende ungdoms- og senere voksenliv. Det er uacceptabelt, når vi igen og igen hører de unge på ungdomsuddannelserne fortælle, at de føler sig isoleret og ignoreret af klassekammerater, studievejledere og lærere, når deres mor eller far rammes af alvorlig sygdom eller dør. Bl.a. svarer kun 8 pct. af berørte unge, der gik på en ungdomsuddannelse, da sygdommen eller dødsfaldet indtraf, at én af deres lærere tog sig meget af dem. Og kun 15 pct. oplevede, at en af deres lærere var god til at tale med dem. 23 pct. tilkendegiver, at de gerne måtte havde spurgt mere.¹ De unge kan få oplevelsen af, at de ikke længere er en del af et betydningsfuldt fællesskab, de får mere fravær, og nogle ender med at droppe ud af uddannelsen.

Projekt Unfair udspringer af denne problematik og har til formål at reducere isolation og frafald på gymnasiet hos unge med alvorligt syge eller døde forældre. Det er projektets overordnede formål, at sårbare unge forbliver en del af fællesskabet i gymnasiet på trods af deres særlige livsvilkår, således at de bliver i stand til at gennemføre et uddannelsesforløb og på sigt opnå tilknytning til arbejdsmarkedet.

Denne rapport indeholder resultaterne af evalueringen af Projekt Unfair i den toårige periode fra d. 1. juni 2012 til d. 31. maj 2014. Projekt Unfair fik støtte af Puljen til Frivillige Socialt Arbejde udmøntet af Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold i København og BESTSELLERFONDEN i Århus. Projekt Unfair bestod af to delprojekter; fyraftensmøder for studievejledere og lærere samt klassebesøg på gymnasier. Delprojekterne og deres resultater vil i nævnt rækkefølge blive præsenteret herunder.

---

¹ Egmont Fonden og Mandag Morgen, *Omsorgsmåling: Når Sorgen Rammer*, 2013.

Resume

Projektets overordnede formål er, at de sårbare unge forbliver en del af fællesskabet i gymnasiet på trods af deres særlige livsvilkår og støttes i at gennemføre deres uddannelsesforløb.

Denne målsætning forsøger Projekt Unfair at nå ved hjælp af to delprojekter. Det mest omfattende delprojekt er fyraftensmøder for studievejledere, hvor studievejledere over tre fyraftensmøder får viden om berørte unges reaktioner og behov. Her er der foretaget en måling inden møderækkens start og efter det sidste fyraftensmøde blandt de deltagende studievejledere. Det andet delprojekt er klassebesøgene, hvor interventionen er et ca. to timers langt besøg med oplæg af frivillige og professionelle i en gymnasieklasse med en berørt ung. I evalueringen af klassebesøg har vi bedt de berørte unge og klassekammeraterne om at besvare et før- og eftermålingsskema. Se metodeafsnittet for yderligere information om forandringsteori og evalueringen.

Ved at uddanne studievejledere på fyraftensmøder og videregive erfaring og viden ved klassebesøg har Projekt Unfair været med til at sikre denne langsigtede effekt. De deltagende studievejledere svarer inden fyraftensmøderne, at det at leve med en syg forælder eller miste en forælder, i høj grad kan påvirke den unges mulighed for at gennemføre gymnasiet. Samtidig har kun 42 % af de deltagende gymnasier ved opstart en sorgplan. Efter møderne føler de sig bedre klædt på til at tage samtaler med den berørte elev og deres klasse, og de har fået mere viden om symptomer og reaktioner hos berørte unge, som gør dem i stand til at bedømme, når en ung har brug for professionel hjælp. Disse nye kompetencer gør studievejlederen i stand til at støtte den berørte ung fagligt og socialt igennem gymnasiet på et mere vidensbaseret og informeret grundlag.

Klassebesøgene har givet klassekammeraterne mod på at tale med de berørte unge og givet kammeraterne viden om, hvad de kan gøre for at hjælpe. Klassekammeraterne oplever selv, at de i højere grad kan tale med de berørte unge og føler, at det er blevet lettere at tage emnet op i klassen. Større åbenhed og mere viden om reaktioner kan på den lange bane være med til at skabe mere forståelse for den berørte unges situation og nedbryde den isolation, som omgiver unge med syge forældre, og unge som har mistet forældre.

De berørte unge er igennem de frivilliges fortællinger ved klassebesøgene blevet bekræftet i, at deres reaktioner er normale. De beskriver, at de føler sig mindre ensomme og har fået øjnene op for, at deres klassekammerater tænker på dem. Klassebesøgene har ifølge de berørte unge to uger efter besøget ikke bidraget til en markant ændring i den måde, som klassekammerater og lærere taler med dem på, men flere har siden klassebesøget fået lyst til at tale med nogen på gymnasiet om deres situation.

Begge projekter har således videregivet erfaringer, viden og lysten til at ændre adfærd over for berørte unge på gymnasiet. Både studievejledere, klassekammerater og berørte unge angiver at have fået et udbytte af at deltage i Projekt Unfair, som med tiden kan være medvirkende til, at sårbare unge forbliver en del af fællesskabet i gymnasiet og støttes i at gennemføre deres uddannelsesforløb.

Fyraftensmøder

Formålet med fyraftensmøderne er at formidle erfaringer og viden om unge, som lever med en alvorligt syg forælder, eller som har mistet en forælder. Ved at formidle viden om reaktioner og behov, ønsker BU&S at inspirere til, hvordan man som studievejleder og lærer kan støtte denne gruppe af unge til at forblive en del af fællesskabet på gymnasiet samt gennemføre uddannelsen på en tilfredsstillende måde.

Vi har udviklet fyraftensmøderne, fordi vores erfaring er, at rådgivning og vejledning af nøglepersoner har en positiv effekt på den berøringsangst og de barrierer, der ofte eksisterer omkring emner som alvorlig sygdom og død.

Fyraftensmøderne blev afholdt i Børn, Unge & Sorgs lokaler i København og Aarhus. På møderne deltog en rådgiver fra BU&S sammen med to frivillige ligeledes tilknyttet BU&S. Møderne var en kombination af oplæg om emnet, frivillige som fortalte om egne oplevelser på gymnasiet samt gruppearbejde for studievejledere og lærere med fokus på de konkrete problemstillinger, som de kan stå med i deres daglige arbejde. Der var i alt været syv møderækker i København og et i Aarhus. Hver møderække har gennemsnitligt haft ca. ti deltagere og har mødtes tre gange over en ca. tre måneder lang periode. Møderne henvendte sig til studievejledere og lærere på gymnasier i Region Hovedstaden og i Region Midtjylland. Der deltog fortrinsvis studievejledere, men også enkelte lærere til fyraftensmøderne. For at lette formidlingen omtales deltagerne udelukkende som studievejledere i rapporten her.

Datagrundlag

I analysen af resultaterne tages udgangspunkt i en førmåling, som er besvaret af studievejlederne umiddelbart inden det første fyraftensmøde, og en eftermåling, som er besvaret efter det sidste fyraftensmøde. Der er mellem skema 1 og skema 2 sket et frafald i respondenterne fra 69 til 40 respondenter. I analysen har vi dog valgt at opstille data for "før-gruppen" og "efter-gruppen" for at tegne et billede af en generel før- og efter-situation.

Respondenterne

I alt har 69 respondenter besvaret førmålingen. Ud af det antal har 40 besvaret eftermålingen. Ca. 80 studievejledere og lærere har gennemført forløbet, hvilket giver en svarprocent ved inklusion på 86 %. Langt størstedelen af respondenterne i førmålingen var kvinder (74 %), og de fleste var både studievejledere og lærere (78 %). De resterende var udelukkende studievejledere (16 %) eller udelukkende lærere (6 %). Der er meget stor forskel på, hvordan studievejlederen er normeret. F.eks. har en studievejleder syv klasser om ugen til 12 studievejledningstimer, hvor en anden studievejleder har dobbelt så mange klasser (14 klasser) til samme antal studievejledningstimer.

Resultaterne

Sorgplaner

Ved opstart svarer 42 % af respondenterne, at deres gymnasium har en sorgplan. Selvom dette næsten er halvdelen af de repræsenterede gymnasier, skal det ses i lyset af, at 98 % af alle

folkeskoler har en sorgplan. Samtidig skal man huske på, at langt de fleste gymnasieelever er under 18 år, og derfor påligger der stadig voksne i deres nærhed et særligt ansvar.

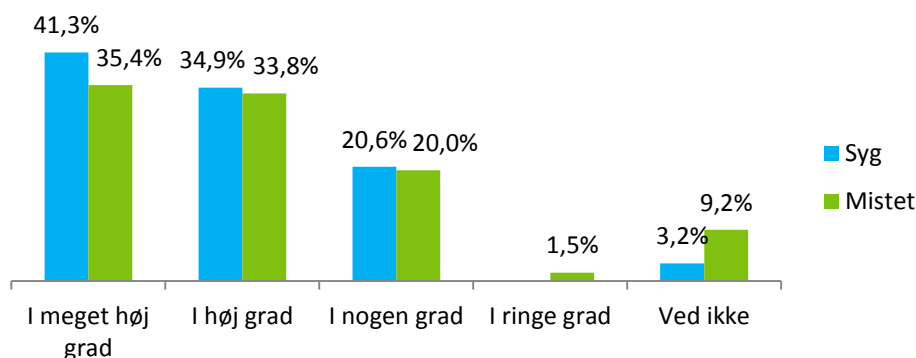
I førmålingen svarer 26 %, at de i 'Høj grad' eller i 'Meget høj grad' kender sorgplanens anvisninger. Denne andel er fordoblet i eftermålingen til 52 %. Dette kunne tyde på, at respondenterne fra fyraftensmødernes start til slut har studerede deres sorgplans anvisninger nærmere.

Samtidig med at flere kender sorgplanernes anvisninger, er der flere i eftermålingen, som efterlyser mere tydelighed på deres gymnasium omkring, hvad man skal gøre for berørte unge (78 % i eftermålingen efterlyser dette, mod 56 % i førmålingen). Dette indikerer, at fyraftensmøderne har skærpet respondenternes opmærksomhed på og ambitionsniveau for deres gymnasiums retningslinjer på området.

Målgruppens belastning

I førmålingen blev studievejlederne bedt om at vurdere, hvor belastede unge er, som lever med en syg forælder, eller som har mistet en forælder. Vores første spørgsmål undersøger, om studievejlederne eller lærerne oplever, at den berørte unges faglige præstation påvirkes af henholdsvis forældrenes sygdom eller død. Fra litteraturen og vores egen praksis har vi en antagelse om, at mange berørte unge har koncentrationsproblemer, får mere fravær og bliver mindre engagerede i skolearbejdet, når deres forælder er alvorligt syg eller død.

Tabel 1: Har du oplevet, at det kan indvirke på en gymnasieelevs faglige præstation at leve med en syg forælder?/ at have mistet en forælder?

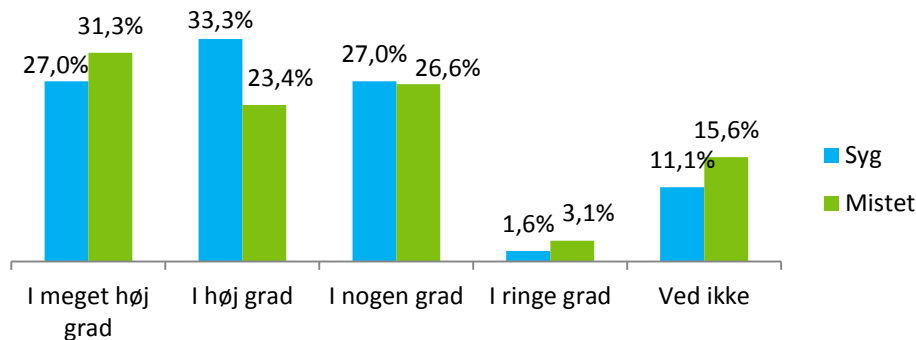

(N=64)

Tabellen ovenfor viser tydeligt, at studievejlederne og lærerne langt overvejende vurderer, at det i særdeleshed påvirker de unges faglige præstation at have en syg forælder eller at have mistet en forælder. Således svarer 76,2 % af respondenterne, at de i 'Meget høj grad' eller i 'Høj grad' har oplevet, at det at have en syg forældre spiller ind på elevens faglige præstation. 69,2 % svarer det samme i forhold til elevens faglige præstation, når man har mistet en forælder.

Respondenterne blev også bedt om at vurdere, om det at have en syg forælder eller det at have mistet en forælder kan spille ind på elevens deltagelse i fællesskabet. Unge reagerer meget forskelligt, når deres forælder er syg eller dør, men mange isolerer sig og mister kontakten med deres omgangskreds, hvilket kan have store konsekvenser for deres videre udvikling og trivsel.

Tabel 2: Har du oplevet, at det kan indvirke på en gymnasieelevs deltagelse i fællesskabet med klassekammeraterne at leve med en syg forælder? / at have mistet en forælder?

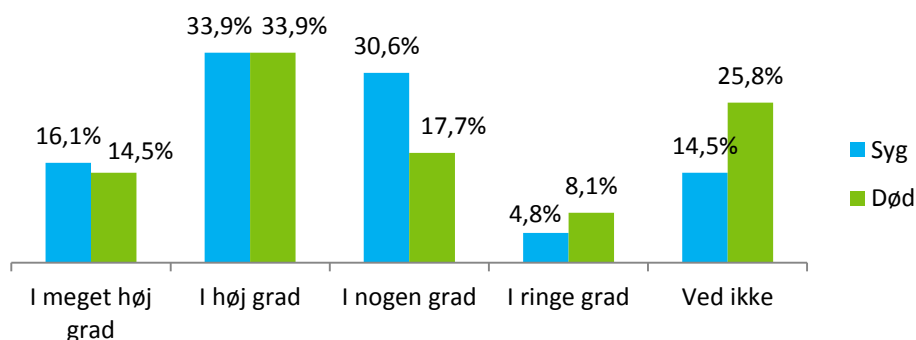

(N=63)

Tabellen ovenfor viser, at respondenterne vurderer, at det at have en syg forælder eller at have mistet en forælder indvirker på de berørte unges deltagelse i fællesskabet. 60,3 % af respondenterne angiver, at det i 'Meget høj grad' eller i 'Høj grad' gør sig gældende for unge, som lever med en syg forælder. Den andel er lidt mindre i forhold til unge, som har mistet en forælder, hvor 54,7 % af respondenterne oplever dette.

Slutteligt blev respondenterne bedt om at svare på, om det at leve med en syg forælder eller at have mistet en forælder, kan indvirke på den unges mulighed for at gennemføre gymnasiet. I BU&S ser vi unge, som er droppet ud af gymnasiet eller anden ungdomsuddannelse, da deres forældre blev alvorlig syg eller døde. De faglige krav blev for store, eller de mistede kontakten til de venner, som var med til at fastholde dem. Det, at droppe ud af gymnasiet, kan opleves som endnu et nederlag i en i forvejen sårbar situation og stiller de unge i nye dilemmaer omkring fremtiden og identitet.

Tabel 3: Har du oplevet, at det kan indvirke på en gymnasieelevs mulighed for at gennemføre gymnasiet at leve med en syg forælder? / at have mistet en forælder?

(N=62)

Grafen ovenfor viser, at studievejlederen også oplever, at sygdom og død hos forældre kan føre til, at en elev har svært ved at gennemføre gymnasiet. Omkring halvdelen af respondenterne oplever det i 'Meget høj grad' eller i 'Høj grad' i forhold til syge forældre og død.

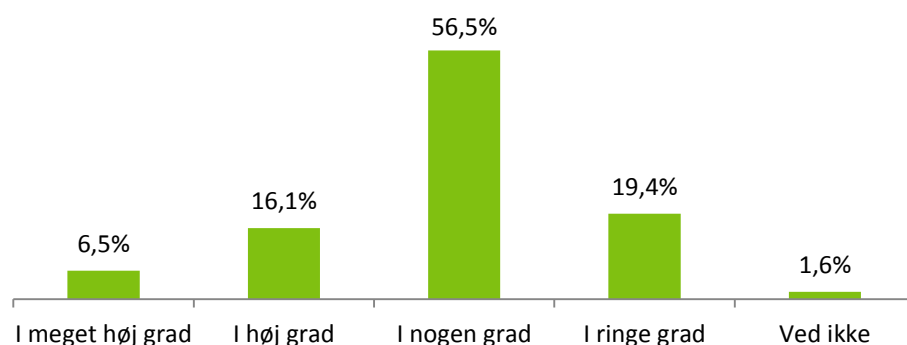
Opsummering af målgruppens belastning

Respondenterne oplever, at forældres sygdom eller død er en alvorlig belastning for elever. Generelt angiver studievejlederne, at unge med syge forældre er en smule mere belastede end unge, som har mistet en forælder. I en rapport fra 2012, hvor pårørende og efterladtes trivsel sammenholdes, ser vi, at billedet ikke er entydigt, og de to grupper er udsatte i forhold til normalpopulationen på forskellige vis. Bl.a. ses det, at 7,6 % af de pårørende 15-24årige forsøgt at tage deres eget liv mod 4,6 % af de efterladte.² Det er interessant, idet næsten ingen af de sorgplaner eller vejledninger, som vi er stødt på, giver anvisninger til, hvordan man kan støtte unge med syge forældre. Det er tankevækkende, at halvdelen af respondenterne oplever, at forældres sygdom eller død i meget høj grad eller i høj grad påvirker, om eleven kan gennemføre gymnasiet. Det vidner om, hvor svært studievejlederne oplever, at denne gruppe elever har det.

Effekten af fyraftensmøderne

Ønsket med fyraftensmøderne har været at styrke de deltagende studievejlederes viden om målgruppen og derved også deres kompetencer til at hjælpe berørte unge. Derfor var det nærliggende at spørge forud for fyraftensmøderne, om respondenterne selv følte, at deres viden på området havde været utilstrækkelig til at hjælpe en berørt ung.

Tabel 4: Har du nogensinde følt, at den viden som du har, har været utilstrækkelig til at hjælpe en berørt ung?

(N=62)

En interessant vinkel på tabellen ovenfor er, at kun ca. 20 % i ringe grad har oplevet, at deres viden har været utilstrækkelig til at hjælpe en berørt ung. Det vil sige, at hovedparten af respondenterne selv vurderer fra i 'Meget høj grad' (6,5 %) til i 'Nogen grad' (56,5 %), at manglende viden før har gjort, at deres hjælp har været utilstrækkelig. Der er således plads til at styrke størstedelen af respondenternes viden på området.

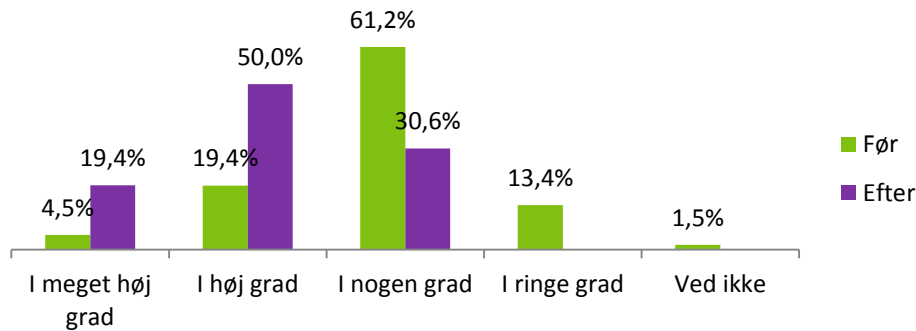
For at undersøge fyraftensmødernes effekt har vi stillet studievejlederne en række spørgsmål før det første fyraftensmøde og efter det sidste møde. Vi vil undersøge, om deltagerne har ændret opfattelse eller adfærd inden for en række parametre. Vi har blandt andet spurgt ind til, om respondenterne generelt føler sig klædt på til at tale med en ung, som lever med en syg

² Nielsen, Jens Christian, Niels Ulrik Sørensen, and Niels-Henrik Hansen. 2012. "Unge Pårørende og Efterladtes Trivsel: En analyse af trivsel og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie." Center for Ungdomsforskning, Aarhus Universitet.

forælder, eller som har mistet en forælder. Når en elev har en syg forælder eller mister en forælder, er det uhyre vigtigt, at studievejledere eller lærere taler med den unge. Det kan være svært at tale om sygdom og død, men det er utrolig vigtigt, at studievejlederen og læreren tør bryde tavsheden. Nedenfor ses i hvilken grad respondenterne føler sig i stand til at tale med en ung før og efter fyraftensmøderne.

Tabel 5: Føler du dig generelt klædt på til at tale med unge, som har mistet en forælder?

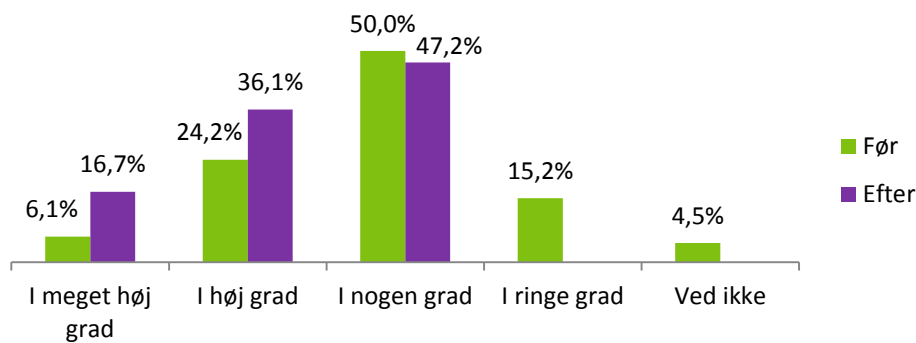
(N=67-før/36-efter)

Vi ser her en tydelig positiv udvikling mellem førmålingen og eftermålingen. Efter fyraftensmødet svarer hele 69,4 % at de i 'Meget høj grad' eller i 'Høj grad' føler sig klædt på til at tale med en ung, som har mistet en forælder mod kun 23,9 % i førmålingen. I eftermålingen føler ingen sig i 'Ringe grad' klædt på mod 13,4 % i førmålingen. Der er stadig ca. 30 %, som svarer, at de i 'Nogen grad' føler sig klædt på. Resultatet tyder på en klar opkvalificering af respondenternes kompetencer i forhold til at tale med berørte elever, hvilket er en utroligt vigtig udvikling.

Et opmærksomhedspunkt her er, at flere af deltagerne afslutningsvis fortæller, at de igennem møderne er blevet opmærksomme på, hvor komplekst området er, og hvor meget det kræver af dem. Før møderne ville de bl.a. lade en berørt ung være i fred, hvis de én gang havde spurgt, om han havde brug for en samtale. Nu ved studievejlederne, at de skal blive ved med at spørge og udvise meget større ihærdighed og initiativ. Dette kan være medvirkende til at forklare, hvorfor der i eftermålingen stadig er en del respondenter, der svarer i 'Nogen grad' samtidig med, at tilfredsheden med fyraftensmøderne (side 10) er meget høj.

Et andet vigtigt parameter er, om respondenterne føler sig i stand til at tale i en klasse omkring det at have en syg forælder og det at have mistet en forælder. Det er interessant at undersøge, da vi ved, at åbenhed i klassen i langt de fleste tilfælde er godt for den berørte unges trivsel. Her er det vigtigt, at studievejlederen kan håndtere den svære samtale og føler sig kompetent til at tage den.

Tabel 6: Kunne du i morgen tage en samtale om sygdom eller det at miste i en klasse, hvor der sidder en berørt ung?

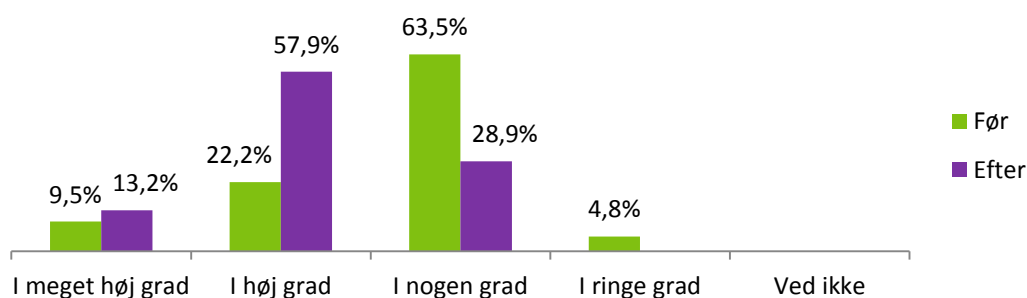

(N=62-før/36-efter)

Igen ser vi en markant positiv udvikling fra førmålingen til eftermålingen. I førmålingen mener 30,3 %, at de i 'Meget høj grad' eller i 'Høj grad' kan tage en samtale i en klasse, hvor der sidder en berørt ung. I eftermålingen er det steget til 52,8 %. I eftermålingen placerer de resterende sig på i 'Nogen grad', hvor 15 % i førmålingen svarede i ringe grad og de resterende 'Ved ikke.' En meget fin udvikling, der vidner om, at fyraftensmøderne har givet deltagerne nye kompetencer, som kan komme målgruppen til gode.

Slutteligt er det interessant, om studevejelederne føler sig i stand til at bedømme, om en berørt ung har brug for yderligere støtte end den, de kan tilbyde. I forhold til sorg peger forskningen nemlig på, at tre ud af ti unge, som mister en forælder, er i risiko for at få kompliceret sorg eller får en kompliceret sorg, som kræver professionel behandling. Derfor er det vigtigt, at voksne tæt på den unge bliver bedre til at bedømme, når der skal professionelle kræfter til.

Tabel 7: Vurderer du, at du er i stand til at bedømme, hvornår en berørt ung har brug for yderligere støtte?

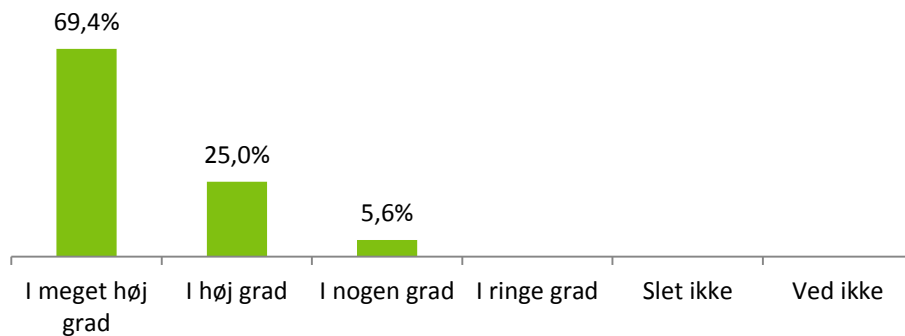
(N=63-før/38-efter)

Tabellen viser, at hovedparten af respondenterne har rykket sig fra i førmålingen kun i 'Nogen grad' at føle sig i stand til at bedømme, hvornår en berørt ung har brug for yderligere støtte til i eftermålingen at svare i 'Høj grad.' I eftermålingen er der ingen, som svarer i 'Ringe grad.' Dette vidner om, at respondenterne på fyraftensmøderne har fået viden om målgruppen og sorgreaktioner, der gør dem i stand til i højere grad at bedømme, hvornår en berørt ung har komplicerede reaktioner, som kræver professionel hjælp.

Tilfredshed med fyraftensmøderne

BU&S har også spurgt om deltagernes udbytte af fyraftensmøderne, og om de finder møderne anbefalingsværdige. Først og fremmest blev der spurgt ind til, om møderne gav et fagligt udbytte.

Tabel 8: Har du fået et fagligt udbytte af at deltage i fyraftensmøderne i Børn, Unge & Sorg?

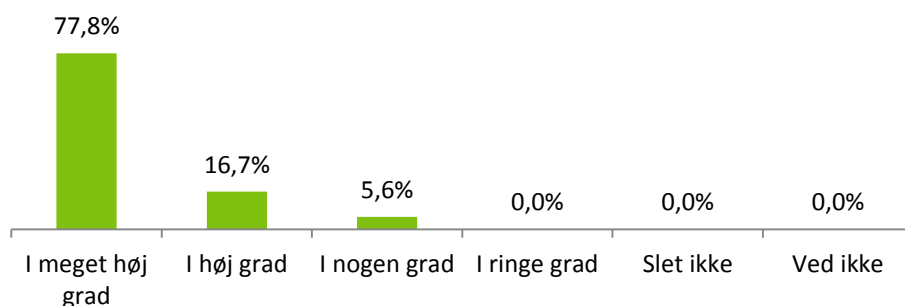

(N=36)

Som tabellen ovenfor viser, blev møderne anset for at give et højt fagligt udbytte af næsten alle respondenter. Således svarede 94,4 %, at de i 'Meget høj grad eller i 'Høj grad' har fået et fagligt udbytte af at deltage i fyraftensmøderne.

Derefter blev respondenterne bedt om at svare på, om de ville anbefale fyraftensmøderne til deres kollegaer.

Tabel 9: Vil du anbefale andre studievejledere eller lærere at deltage i fyraftensmøderne i Børn, Unge & Sorg?

(N=36)

Tabellen ovenfor viser, at langt størstedelen af respondenterne i 'Meget høj grad' vil anbefale kurset til andre studievejledere eller lærere. Der har været mulighed for at give kommentarer til tilfredshedsspørgsmålene, og deltagerne overvejende meget positive. Her er et udvalg af de positive kommentarer:

"Et af de meste berigende kurser jeg har været på i mine 18 år som lærer. Jeg håber virkelig, at flere vejledere og lærere kan komme på jeres kursus."

"For mig gav indholdet stor mening og gjorde opmærksom på et ofte skjult problem, der kan forklare mange af de unges problemer med at gennemføre en uddannelse."

"Har fået meget større viden. Har fået uvurderlig indsigt i de unge sorgramtes reaktioner. Har fået mere mod til at hjælpe de unge sorgramte."

"MEGET udbytterigt, gav konkrete råd og redskaber! Utroligt godt med de indbudte unge, der fortalte om deres oplevelser."

"Forberedelsen har været tiptop. Et yderst relevant bidrag til vores øgede faglighed som vejledere. Skal måske integreres i vejlederuddannelsen?"

Der har også været kommentarer, som kan hjælpe os med at udvikle fyraftensmøderne. Bl.a. har der været kommentar, som går på, at der har været for stor overensstemmelse mellem præsentation på PowerPoint og det mundtlige oplæg, hvilket kan gøre stoffet tungt. Andre har efterlyst mere 'hands on'-undervisning som f.eks. et filmet samtaleforløb, en dagsorden til samtalen med klassen etc. Der er tale om fine og brugbare betragtninger, som tages med i den videre udvikling af fyraftensmøderne og Projekt Unfair.

Konklusion på fyraftensmøderne

Studievejlederne oplever, at berørte unge er belastede fagligt og socialt af deres situation. De deltagende studievejledere har generelt fået et stort udbytte af at deltage på fyraftensmøderne og føler sig bedre klædt på til at tage samtaler med en berørt elev, tage emnet op i klassen og til at bedømme, når en berørt ung har brug for yderligere støtte. Der er samtidig en gruppe, som kun i nogen grad efter fyraftensmøderne føler sig i stand til at tage samtaler og bedømme belastningsgraden hos de unge. Det skal ses i lyset af, at flere giver udtryk for, at de gennem fyraftensmøderne har fået øjnene op for hvor komplekst området er. Det kan derfor konkluderes, at fyraftensmøderne har givet deltagerne et generelt kompetenceløft, men at området på grund af dets mange nuancer, stadig rummer udfordringer for en mindre andel af studievejlederne. Respondenterne vurderer selv at have fået et meget stort fagligt udbytte og ønsker i høj grad at anbefale fyraftensmøderne til deres kollegaer.

Klassebesøg

Et klassebesøg er et besøg i en gymnasieklasse, hvor der er en ung, som lever med en syg forælder, eller som har mistet en forælder. På besøgene formidler professionelle og frivillige viden om symptomer og behov for disse unge. De frivillige har alle selv i gymnasiet oplevet at have en syg forælder eller at miste en forælder. I Børn, Unge & Sorg har vi mere end ti års erfaring med at supplere de professionelt ledede tilbud med de erfaringer, som de frivillige kan bidrage med. De frivillige er en helt central og uundværlig del af organisationen, idet de kan være med til at vise andre unge med alvorligt syge eller døde forældre, at de ikke er alene, og at der er håb forude. De er et levende bevis på, at det er muligt at få det godt igen.

Der har i alt været afholdt ni klassebesøg. Formålet med klassebesøget er at formidle, hvad det vil sige at leve med en alvorligt syg forælder eller at miste en forælder i ungdomsårene. Denne viden skal være med til at aftabuisere emnet, øge forståelsen og dermed gøre det nemmere for lærere og klassekammerater at kunne handle relevant og støtte de berørte unge bedst muligt.

Datagrundlag

To respondentgrupper indgår i evalueringen af klassebesøgene. De berørte unge og deres klassekammerater. Begge målgrupper er blevet bedt om at besvare et spørgeskema inden klassebesøget og ca. 14 dage efter klassebesøget. Det sker for at undersøge situationen ved opstart, og om klassebesøget har ændret noget for den berørte unge eller kammeraterne.

For at lette formidlingen bruger vi i evalueringen betegnelsen 'berørt ung' om en ung, som lever med en syg forælder, eller som har mistet en forælder.

De berørte unges perspektiv

I alt har ni unge besvaret førmålingen, og otte unge eftermålingen. I effektmålingen tager vi udgangspunkt i eftermålingen, hvor seks unge har mistet en forælder, og to lever med syge forældre. Der er fem piger og fire drenge. Fire af dem er 19 år, og to af dem er 18 år.

Vi har med åbne spørgsmål i førmålingen spurgt ind til, hvordan de berørte unge klarer sig fagligt i gymnasiet. Her fortæller de unge, at det overordnet er svært. Det er svært at koncentrere sig, svært at følge med i undervisningen og svært at stå op om morgenen. Flere unge skriver, at de forsøger at klare de faglige krav og synes, at de har fundet ud af, hvordan de klarer sig igennem, men at energiniveauet og selvtilliden til tider er meget lav. Vi har yderligere spurgt ind til, hvordan det er at være en del af det sociale fællesskab, når man lever med en syg forælder eller har mistet en forælder. Igen giver de berørte unge overvejende beskrivelser, som indikerer, at det ikke er let, og de beskriver deres tilknytning til det sociale fællesskab som svingende. To fortæller, at de føler, at de er blevet mere voksne og har fået et andet syn på, hvad der er vigtigt i forhold til deres jævnaldrende, og det gør det svært. Én af dem beskriver her:

"Det kan virke lidt nytteløst at tage til fester og drikke sig fuld, det er sjældent sjovt længere. Tager stadig initiativ til at lave noget, men er ikke længere motiveret. Det, de andre går op i, virker ikke helt så vigtigt længere heller."

Samtidig er der også et par stykker, som siger, at det fungerer fint. Én er flyttet klasse, og i den nye klasse går det bedre, fordi kammeraterne ikke har fokus på at skulle give omsorg, hvilket vedkommende fandt anstrengende i den gamle klasse.

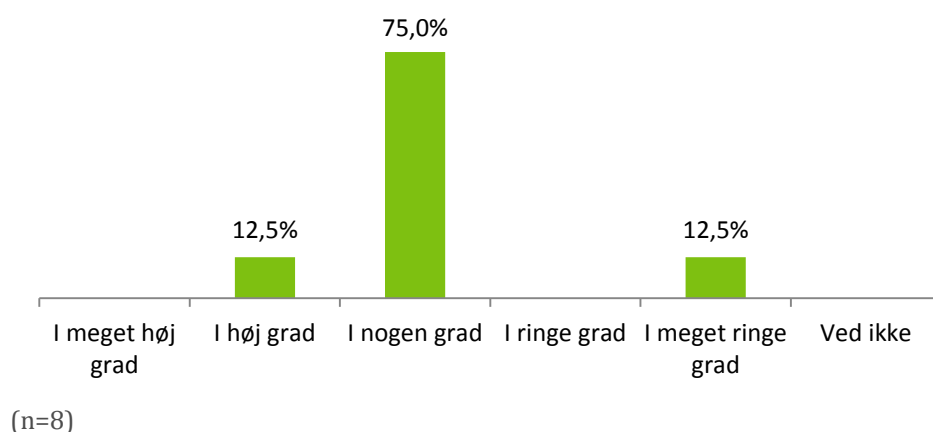
Det er vigtigt at have for øje, at berørte unge kan have forskellige behov. Nogle har brug for, at man spørger ind til situationen, og andre vil helst ikke tale om deres forældre i klassen. Ligeså velkendt er det, at den enkeltes behov skifter i løbet af sorgprocessen/sygdomsforløbet. Derfor er det vigtigt, at studievejledere, lærere og kammerater løbende taler med den unge for at finde ud af, hvad netop deres behov er lige nu.

Effekten for de berørte unge

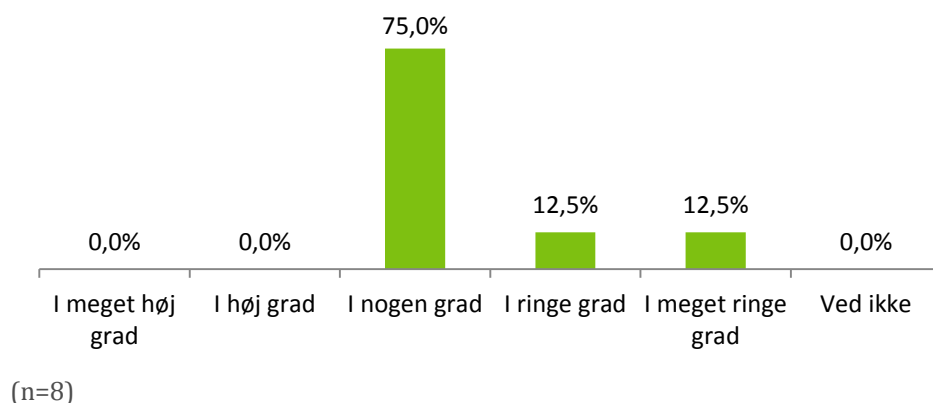
To uger efter klassebesøget blev de berørte unge bedt om at vurdere, hvordan de oplever miljøet i klassen, og om de kan tale med deres klassekammerater og lærere. Ved nogle af spørgsmålene bliver de yderligere bedt om at svare på, om klassebesøget har ændret noget for dem.

De berørte unge blev bedt om at vurdere, om de kan tale med deres klassekammerater om deres situation i det omfang, som de har behov for. BU&S oplever, at berørte unge, som kan tale med deres klassekammerater, ofte har nemmere ved at håndtere de faglige krav og indgå i sociale fællesskaber.

Tabel 10: Kan du tale med dine klassekammerater om din situation i det omfang, du har brug for?

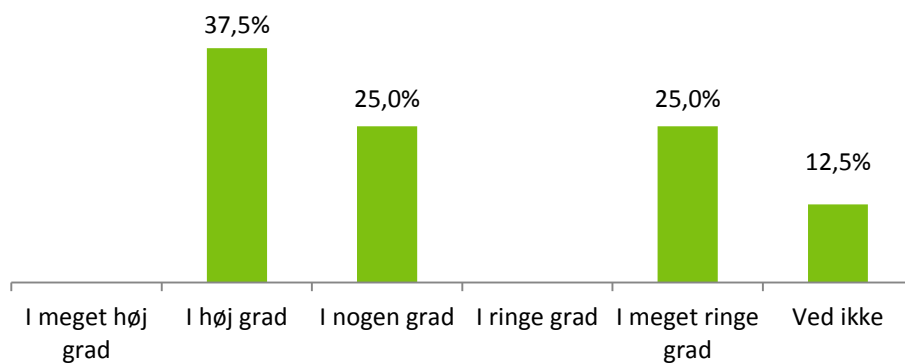

Tabel 11: Har det ændret sig siden BU&S' oplæg?

Den øverste tabel fortæller os, at størstedelen af de unge i nogen grad kan tale med deres klassekammerater om deres situation. Til spørgsmålet om BU&S' oplæg har ændret noget i forhold til hvor meget, den berørte unge kan tale med deres klassekammerater, svarer størstedelen igen 'i nogen grad,' og de resterende svarer negativt. Klassebesøget har derfor haft en moderat effekt for hovedparten, men ikke for alle. Ud fra disse otte respondenter tegner der sig et billede af, at de unge taler med deres klassekammerater til en vis grænse, og at det to timer lange klassebesøg kun til en vis grænse har ændret på det. Det underbygges af svarene fra de unge efter besøget herunder:

Tabel 12: Føler du, at der er nogen af dine klassekammerater, som ikke ved, hvad de skal sige til dig, og derfor undgår at tale med dig?

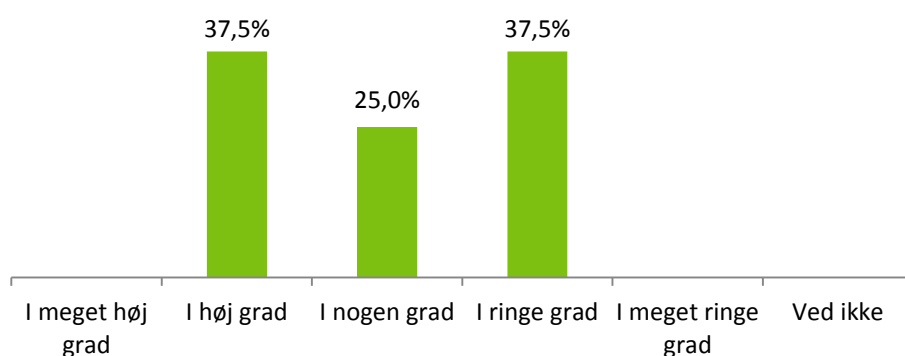
(n=8)

Fem ud af de otte unge føler i 'høj' eller i 'nogen' grad, at deres klassekammerater undgår dem, fordi de ikke ved, hvad de skal sige. Det illustrerer dette citat:

"Ja, der er et par stykker. Dem som gør mest ondt, er dem som jeg plejede at snakke med, men pludselig er begyndt at virke forsigtige omkring mig og ikke rigtig vil snakke med mig"

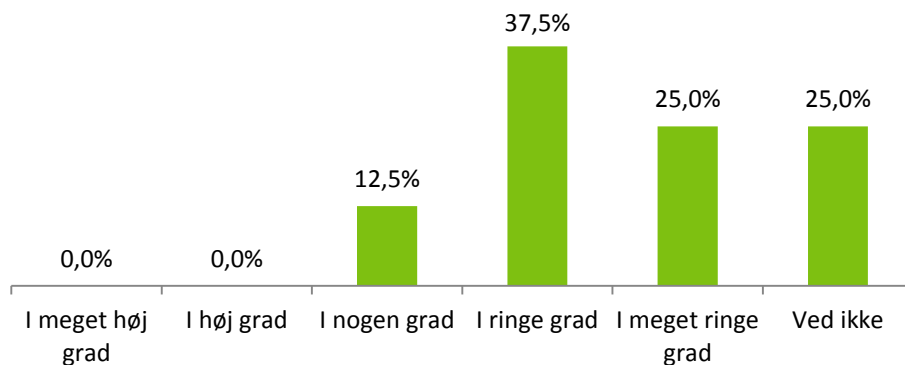
Dernæst blev de berørte unge bedt om at vurdere, om de kan tale med deres lærere i det omfang, som de har brug for. BU&S ved, at det, at lærerne kan håndtere den svære situation og tale med eleven, er med til at gøre det nemmere for eleven at fungere fagligt i gymnasiet.

Tabel 13: Kan du tale med dine lærere om din situation i det omfang, du har brug for?

(n=8)

Tabel 14: Har det ændret sig siden oplægget af BU&S?

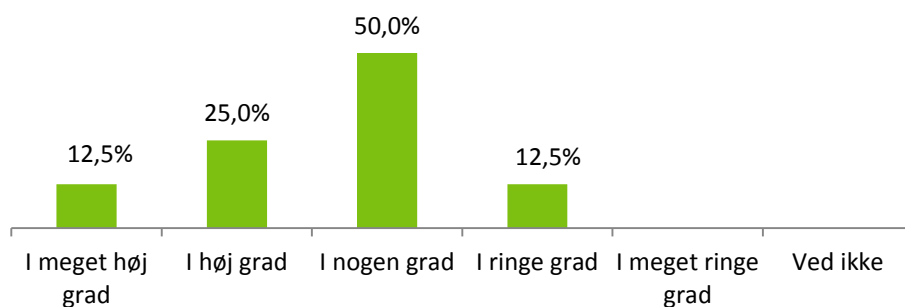
(n=8)

Det lader til, at de otte berørte unge har ret forskellige oplevelser af, hvorvidt de kan tale med deres lærere. Som den øverste tabel viser, oplever lige mange unge, at de i 'Høj grad' og i 'Ringe grad' kan tale med deres lærere. Den nederste graf viser, at klassebesøget ikke har ændret markant på dette, men det er heller ikke alle, hvor der er mulighed for at skabe en ændring, eftersom tre af de unge allerede i høj grad kan tale med deres lærere. En ung beskriver hvor stor forskel, der kan være på, om man kan tale med sine lærere:

"Det er dog kun en lærer, som jeg snakker med, hvilket har været en stor hjælp. Et par stykker som jeg kort har diskuteret det med, fordi min studievejleder ikke har fået det givet ordentligt videre. Resten kigger bare sjovt på mig, når jeg har været ked af det."

De unge bliver bedt om at svare på, om de haft lyst til at tale med nogen i gymnasiet om det at have mistet en forælder.

Tabel 15: Har du haft lyst til at tale med nogen i gymnasiet om det at have mistet en forælder?

(n=6)

Det er interessant at se, at der i eftermålingen kun er én berørt ung (12,5 %), som kun i ringe grad har lyst til at tale med nogen i gymnasiet om at have mistet en forælder. Der er altså en lyst til at tale om forældertabet hos hovedparten af de otte unge i undersøgelsen. Det er et vigtigt opmærksomhedspunkt, når man tager i betragtning, at der er mange, som kun i nogen grad eller i ringe grad har talt med klassekammerater og lærere.

Slutteligt har vi spurgt de berørte unge, om oplægget har inspireret dem til at gøre noget særligt eller givet dem ny viden. Her er det tydeligt, at klassebesøgene har været brugbare. Bl.a. ved svarene herunder, som er givet til spørgsmålet om oplægget har inspireret de berørte unge til at gøre noget anderledes:

"Ja, til ikke at føle mig så ensom."

"Jeg tror selv mere på, at jeg er normal, og at jeg ikke bare er underlig pga. mine følelser."

Dette er virkelig betydningsfulde parametre at rykke de unge på med et to timers langt klassebesøg. I BU&S ser vi ofte ensomhed og følelsen af anderledeshed som nogle af de mest karakteristiske symptomer på sorg i denne aldersgruppe. At klassebesøget har formået at afhjælpe de følelser for nogle af de unge, er en meget betydningsfuld effekt. De berørte unge nævner herudover, at de er blevet opmærksomme på, at de andre i klassen har forståelse for deres situation. Der er også én, som skriver, at besøget har betydet, at vedkommende har besluttet sig for at komme i en sorggruppe, hvilket også er en positiv effekt af besøget.

Samtidig med de positive udmeldinger omkring den personlige effekt ser vi også, at klassebesøgene har været mindre effektive til at starte en debat i klassen efterfølgende. Flere nævner, at der var en forandring lige efter klassebesøget, men at det hurtigt stoppede igen. BU&S må konstatere, at det er sværere end som så at åbne for samtaler omkring sygdom og død i en gymnasieklasse. Et to timers klassebesøg lader ikke til isoleret set at være en tilstrækkelig stor intervention set ud fra de berørte unges perspektiv.

Slutteligt fortæller de berørte unge hvor dejligt, det var ved klassebesøget at møde unge frivillige, som selv har mistet. Flere nævner, at det var rigtig godt at få sat ord på, hvordan det er at miste en forælder foran klassen. De berørte unge syntes, at de frivillige var meget inspirerende, og flere overvejer selv at blive frivillig en dag og hjælpe andre. Én berørt ung fortæller bl.a.

"Det var meget dejligt at høre en anden person fortælle om det, hvor man kunne relatere og bekræfte, at en dag vil det blive relativt okay, og at man nok skal komme igennem det uden at gå helt galt for en (...) Har besluttet mig for, når alting en dag bliver lidt lysere, så vil jeg selv melde mig som frivillig, for det hjalp mig."

Opsummering af resultaterne for de berørte unge

Klassebesøgene har haft en effekt for de berørte unge. Særligt var mødet med de frivillige inspirerende, og besøget gav en følelse af mindsket ensomhed og anderledeshed og en tro på, at livet en dag vil blive godt igen. Dog oplevede de berørte unge kun i 'nogen grad' eller i 'ringe grad', at der efterfølgende var sket en forandring i klassen som følge af besøget. Det må konkluderes, at et to timer langt besøg er en vigtig informations- og inspirationskilde for de berørte unge, men at miljøet i klassen kun forandres i begrænset omfang set ud fra de berørte unges perspektiv.

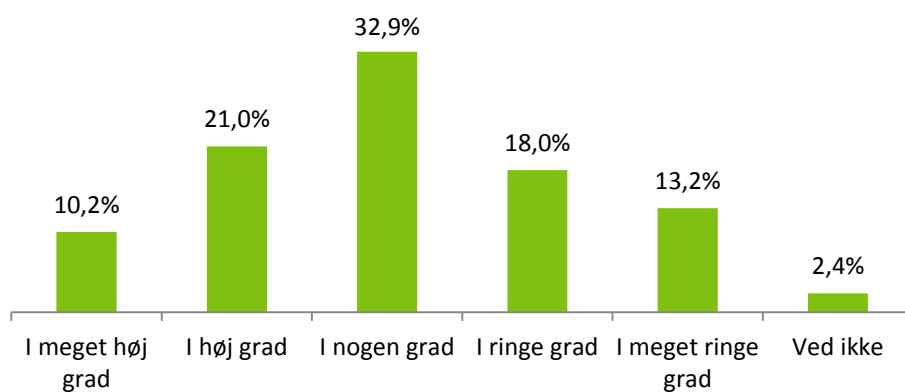
Klassekammeraternes perspektiv

Vi har udover de berørte unge yderligere spurgt deres klassekammerater før og efter klassebesøget, hvordan de synes, det har været at tale om sygdom og død i klassen, og om noget har ændret sig siden klassebesøget. I alt har 167 elever besvaret førmålingen, og 151 har besvaret eftermålingen. Førmålingen og eftermålingen består ikke af nøjagtig de samme personer. I analysen har vi derfor valgt ikke at udregne effekter i forhold til en før og efter situation, men taget udgangspunkt i målingerne separat (se metodeafsnittet for uddybning). Der er lidt flere piger (89) end drenge (77), som har besvaret førmålingen, og de fleste respondenter gik i 3g/HHX/HTX/HF (83).

Effekten for kammeraterne

Inden klassebesøget var BU&S interesseret i at vide, om klassekammeraterne selv oplever, at det er svært at tale med en kammerat om det at leve med en syg forælder eller at have mistet en forælder.

Tabel 16: Har du nogensinde ladet være med at sige noget/spørge ind til en jævnaldrende, som levede med en syg forælder eller havde mistet en forælder, fordi du var bange for at sige noget forkert?

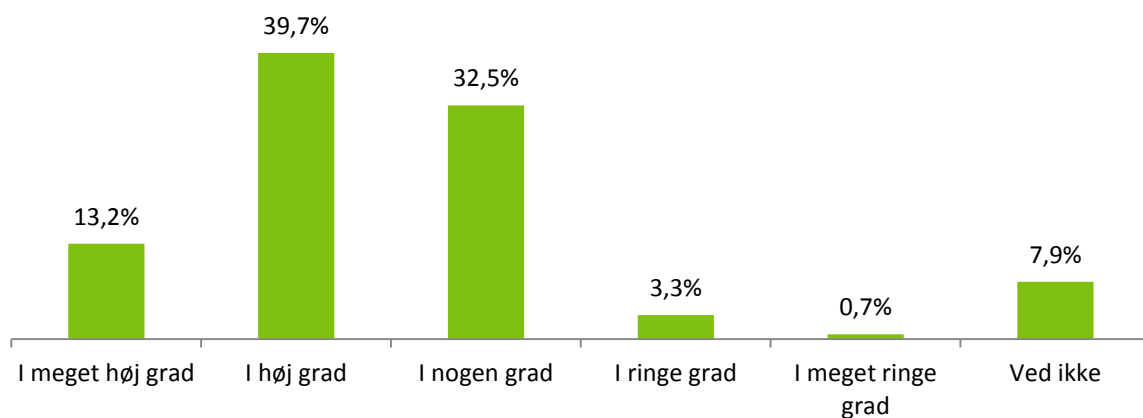

(n=163)

Langt størstedelen af de unge fortæller, at de i varierende grad har undladt at sige noget eller spørge ind, fordi de var bange for at sige noget forkert til deres kammerat. Dette resultat, stemmer overens med de berørte unges svar på, om der er kammerater, som undgår dem, fordi de ikke ved, hvad de skal sige (Tabel 12). Kun godt 30 % svarer, at de ikke har undladt at tale med en jævnaldrende om forældrens sygdom eller død. Dette er et vigtigt resultat, da det fortæller lidt om, hvor svært mange jævnaldrende har det med at bryde tabuet omkring sygdom og død.

I eftermålingen blev klassekammeraterne bedt om at svare på, om de tror, at BU&S' oplæg har gjort det nemmere at tale om sygdom og død i klassen.

Tabel 17: Tror du, at BU&S' oplæg har gjort det nemmere at tale om sygdom eller død i klassen?

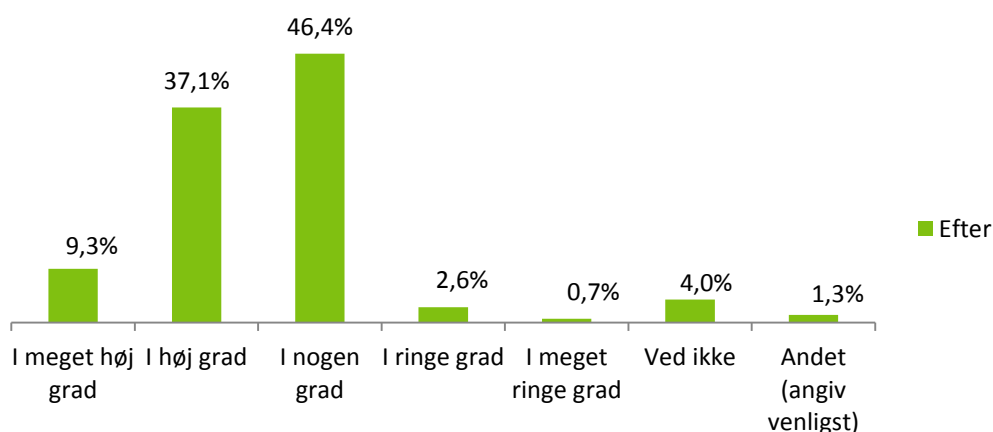

(n=147)

Tabellen ovenfor viser, at 52,9 % af respondenterne i 'Meget høj grad' eller i 'Høj grad' oplever, at oplægget har gjort det nemmere at tale om sygdom og død i klassen. 32,5 % oplever det i 'Nogen grad' er tilfældet. Klassebesøget har derfor ifølge klassekammeraterne selv formået at hjælpe dem til at få nemmere ved at tale om sygdom eller død i klassen.

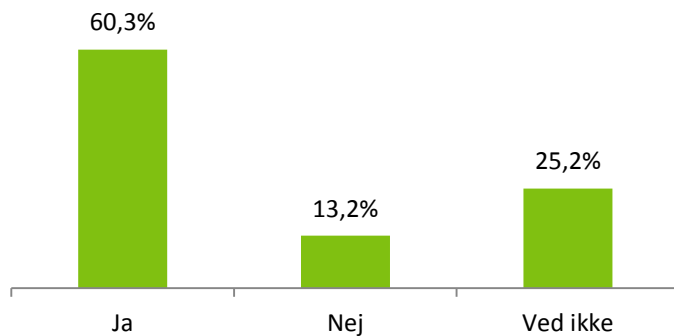
Vi har også ønsket at undersøge, om klassekammeraterne efter klassebesøget føler, at de er i stand til at tale med en jævnaldrende om, at have en syg forælder eller at have mistet en forælder.

Tabel 18: Føler du dig i stand til tale med en jævnaldrende, om det at have en syg forælder eller at have mistet en forælder

(N=150)

Tabel 19: Har det ændret sig siden oplægget ved BU&S? Både positive og negative ændringer.

(n=149)

Den øverste tabel viser, at svarene er centreret omkring de midterste kategorier, hvilket kunne tyde på, at klassekammeraterne vurderer, at de har et billede af, hvad det vil sige at tale med en berørt jævnaldrende. At klassebesøget har styrket dette, bekræftes af den nederste tabel, som viser, at 60,3 % af respondenterne oplever, at klassebesøget har ændret noget i forhold til dette. I de tilhørende kommentarer skriver klassekammeraterne, at besøget har givet dem en større forståelse for og viden om den unges situation, hvilket har gjort det nemmere at tale om sygdom og død med deres klassekammerat. Besøget og oplægget har også lært dem, at de bare skal spørge ind og ikke være bange for at sige noget forkert. Citater fra tre klassekammerater illustrerer dette:

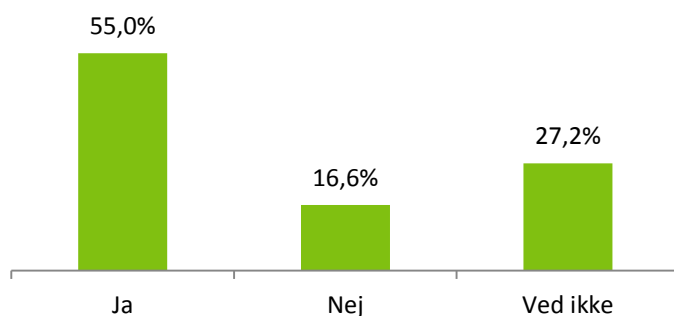
"Jeg har fået mere mod på at spørge ind til det."

"Jeg har fået fornemmelse for, at det er godt at spørge ind til. Bryde tabuet."

"Før var jeg bange for at gøre det værre, men det har jeg fundet ud af ikke kan lade sig gøre."

Dernæst blev klassekammeraterne spurgt, om oplægget har inspireret dem til at gøre noget anderledes over for den berørte unge i deres klasse.

Tabel 20: Har oplægget inspireret dig til at gøre noget anderledes ift. den berørte unge?

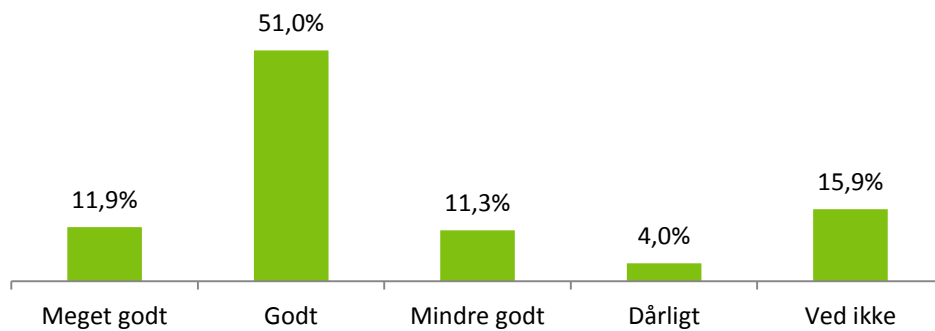
(n=149)

Tabellen ovenfor viser, at lidt over halvdelen er blevet inspireret til at gøre noget anderledes. En ret stor andel (27 %) ved det ikke. Klassekammeraterne er blevet bedt om at beskrive, hvad de vil gøre anderledes. Her går mange af de samme ting igen, nemlig at de vil spørge mere ind, tage

initiativ til at tale med den berørte unge, være imødekommende og tage hensyn. Der er også nogen, som skriver, at de meget gerne vil gøre noget for den berørte unge, men at de stadig synes, at det er svært at vide, hvordan og hvornår de skal spørge ind.

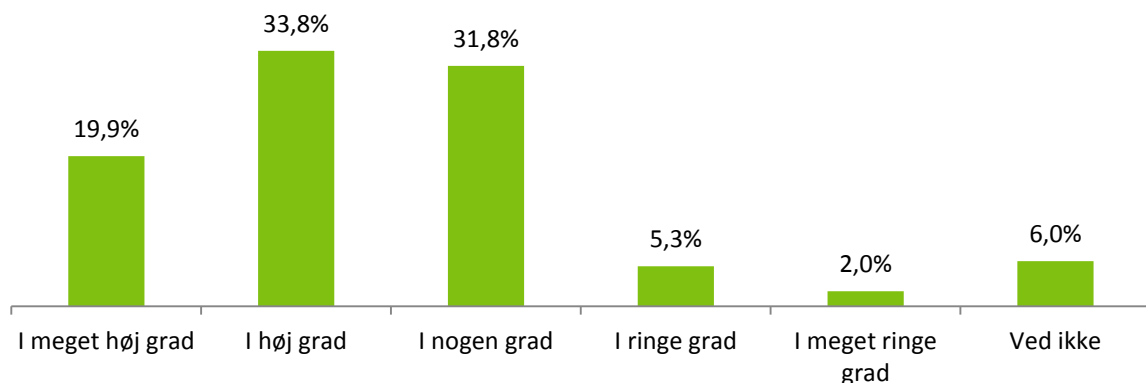
Formålet med klassebesøgene var at åbne op for en snak omkring sygdom og død og sætte gang i nogle tanker hos eleverne. Vi spurgte dem derfor afslutningsvist, hvordan det havde været at beskæftige sig med sygdom og død, og om det havde sat nogle tanker i gang hos dem.

Tabel 21: Hvordan har det været, at skulle beskæftige sig med død og sygdom?

(n=142)

Tabel 22: Har det sat nogle tanker i gang hos dig?

(n=149)

Her ser vi, at 53,7 % af eleverne har fundet det 'Godt' eller 'Meget godt' at beskæftige sig med sygdom og død. Omkring 15 % har fundet det mindre godt eller decideret dårligt. Den nederste tabel viser, at det har sat tanker i gang – både hos de, som har fundet det godt at beskæftige sig med emnet, og hos dem, som har været mindre begejstrede. Vi har bedt de unge om at beskrive hvilke tanker, oplægget har sat i gang. Et udsnit af deres kommentarer kommer her:

"At vi ikke skal være bange for at spørge ind til, hvordan personen har det. Så føler de, at de ikke er alene. Det var gode oplæg, især med en personlig vinkel på det af de to piger vi havde besøg af."

"Har aldrig rigtig tænkt så meget over sygdom og død (man tænker vel altid 'det sker aldrig for mig'), men nu påskønner jeg det. jeg har, i mit liv i højere grad."

"Jeg har tænkt over, hvad jeg burde have gjort, da min veninde mistede sin mor, og det har fået mig til at tænke på, hvad jeg vil gøre, hvis noget lignende sker igen."

Opsummering af resultaterne for klassekammeraterne

Ud fra klassekammeraternes besvarelser tegner der sig et billede af en målgruppe, som i førmålingen angiver, at det er svært at tale med jævnaldrene om det at leve med en syg forælder eller at have mistet en forælder. Størsteparten fortæller efter klassebesøget, at oplægget har gjort det nemmere at tale om sygdom og død i klassen, og det har inspireret en stor gruppe af klassekammeraterne til at gøre noget anderledes i forhold til den berørte unge. Der er dog også en gruppe elever, som ikke har oplevet den samme effekt af klassebesøget. Slutteligt kan vi se, at langt de fleste synes, at det har været godt at beskæftige sig med sygdom og død, og at besøget har sat tanker i gang hos klassekammeraterne.

Konklusion på klassebesøgene

Klassebesøgene har vist sig at have en effekt på både de berørte unge og deres klassekammerater. For de berørte unge har effekten umiddelbart udmøntet sig på et personligt plan, hvor de føler sig inspireret til at tale med nogen på gymnasiet eller opsøge en sorggruppe. Flere berørte unge kommenterer, at de føler sig mindre ensomme og anderledes efter at have hørt de frivilliges oplæg. De unge oplever dog ikke en stor effekt i forhold til, om klassebesøget har gjort det nemmere at tale med klassekammerater og lærere. Det lader til at være svært for en del af de otte berørte unge, og det har klassebesøget kun i nogen eller ringe grad ændret på.

Klassekammeraterne oplever derimod, at klassebesøget har gjort det nemmere at tale om sygdom og død i klassen, og det har inspireret en stor gruppe af klassekammeraterne til at gøre noget anderledes i forhold til den berørte unge. Eftermålingen er foretaget to uger efter besøget og antagelsen er, at man på længere sigt vil se en forandring i den måde som klassekammeraterne møder den unge på, som også den berørte unge vil kunne mærke. Konklusionen må dog være, at to uger efter besøget, er der stadig en kløft mellem, hvad de berørte unge oplever som passende åbenhed omkring sygdom og død, og hvad klassekammeraterne tænker som åbenhed omkring emnet.

Overvejende har evalueringen vist, at det to timer lange besøg har formået at videregive viden og erfaringer, som har sat en masse tanker i gang hos begge målgrupper. Antagelsen er, at dette vil medføre ændret adfærd og gøre det nemmere for den berørte unge at fungere fagligt og socialt i gymnasiet.

Forankring af Projekt Unfair

Projekt Unfair fik i januar 2014 tildelt bevilling nummer to til "Projekt Unfair II – fortsættelse og forankring af en succes" ligeledes igennem Puljen til Frivillige Socialt Arbejde, Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold. I af regi af projekt Unfair II arbejdes der på at sikre forankring af projektets bidrag og viden på to måder, som er beskrevet herunder.

Implementering af Projekt Unfairs undervisningsmateriale på studievejlederuddannelsen

Da fyraftensmøderne har været meget positivt modtaget blandt studievejledere, og evalueringen viser god effekt og meget høj tilfredshed, har BU&S arbejdet for, at dette kursusforløb bliver implementeret i vejlederuddannelsen. Professionshøjskolerne udbyder kurser for studievejledere, og planen har været, at materialet fra fyraftensmøderne bliver en integreret del af den uddannelse, som tilbydes studievejledere via professionshøjskolerne. Vi har i denne forbindelse samarbejdet med Professionshøjskolen UCC, som har besluttet at integrere indhold og viden fra Projekt Unfairs fyraftensmøder som et fast undervisningstilbud. I foråret 2015 laver UCC et kursus for studievejledere om unge og sorg i samarbejde med BU&S. Fra efteråret 2015 vil UCC arbejde på at integrere emnet 'unge og sorg' som et permanent tilbud i selve studievejlederuddannelsen. Det vil ske i et samarbejde med BU&S og er en meget vigtig brik i at sikre, at berørte unge på flere af landets gymnasier får den rigtige vejledning og støtte, når sygdom og død rammer i nærmeste familie.

Udvikling af sorghåndbog til gymnasier

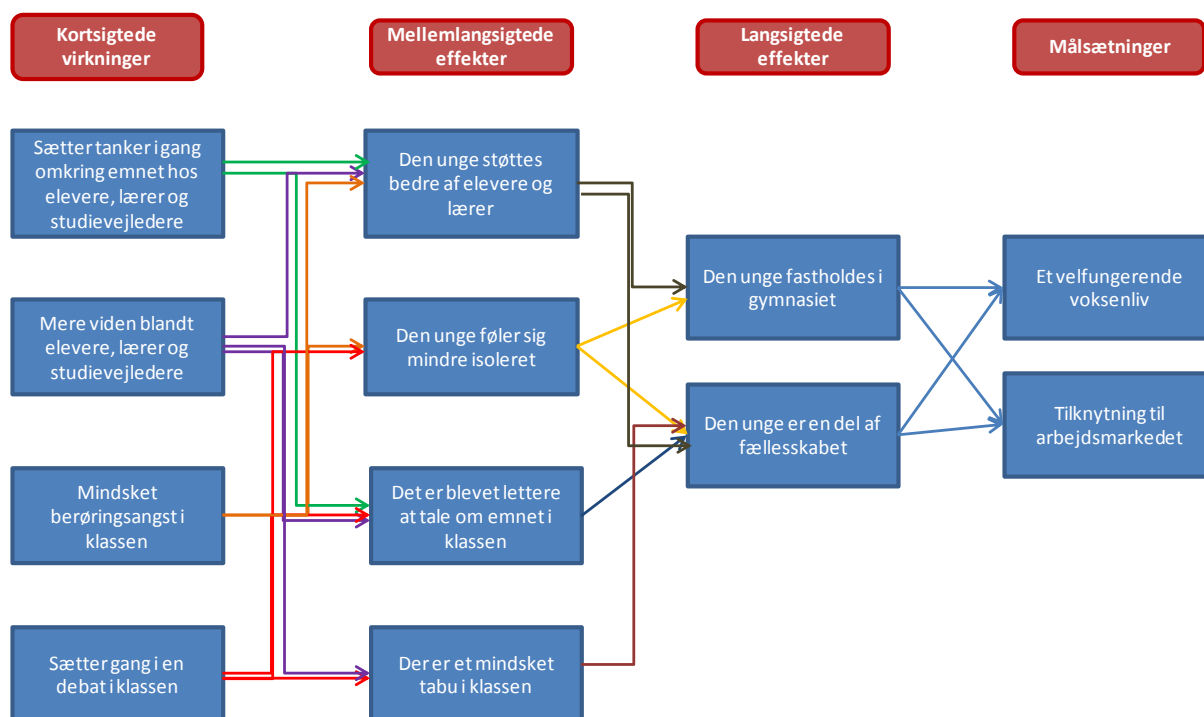
Med udgangspunkt i materialet fra Projekt Unfair, dialogen med BU&S' frivillige, input fra eksisterende sorgplaner og workshops med studievejledere arbejder BU&S på at skrive et forslag til en generisk håndbog for alle gymnasier i forhold til elever, som lever med forældres alvorlige sygdom eller mister forældre. Kun ca. halvdelen af de studievejledere, som besvarede førmålingen, var bekendt med, at deres gymnasium havde en sorgplan eller vejledning vedrørende forældres sygdom eller død. BU&S har indsamlet 61 sorgplaner fra gymnasier i hele landet og kan konstatere, at mange planer er mangelfulde, idet de udelukkende har fokus på den akutte situation ved dødsfald og ikke giver vejledning til, hvordan den enkelte elev kan støttes under forældres alvorlige sygdom og på længere sigt efter et tab. Der er blandt studievejlederne stor efterspørgsel på en sådan håndbog. Samtidig har BU&S planer om at tage kontakt til andre organisationer, som arbejder med udsatte unge, for at udvide håndbogen til at dække forskellige problemstillinger, som unge i gymnasiet kan opleve. Det er målet, at sammen kan organisationerne være med til at klæde studievejledere og lærere bedre på til at tage de nødvendige samtaler med udsatte unge i gymnasiet.

Fortsatte besøg på gymnasier

Det er blevet besluttet, at de frivillige i BU&S, som er blevet oplært under Projekt Unfair, skal fortsætte med at tage ud på gymnasier og bruge deres erfaring. De frivillige skal fortsat uddannes og superviseres af BU&S, men vil selvstændigt skulle tage ud på gymnasierne. I stedet for klassebesøg med udgangspunkt i en berørt elev i klassen vil de frivillige holde mere generelle oplæg, hvor de vil fortælle om deres egne erfaringer, hvad man kan gøre som klassekammerat og hvilken hjælp, man kan få i BU&S.

Metode

I evalueringen af Projekt Unfair har vi taget udgangspunkt i projektets forandringsteori, som blev udviklet ved projektets opstart. Projektets overordnede formål er, at de sårbare unge forbliver en del af fællesskabet i gymnasiet på trods af deres særlige livsvilkår og støttes i at gennemføre deres uddannelsesforløb. Det er dog svære variabler at evaluere på inden for en toårig periode. Derfor er der udviklet en forandringsteori for projektet, som skal være med til at synliggøre de antagelser, vi har omkring effektkæden mellem kortsigtede virkninger, som vi kan måle på, og vores langsigtede målsætninger, som ligger udover vores projektperiode. Vores hypotese er, at hvis man påvirker de kortsigtede virkninger og mellemlangsigtede effekter, vil man på sigt se de langsigtede virkninger og målsætningen blive opfyldt. Evalueringens spørgsmål relaterer derfor til de kortsigtede virkninger og de mellemlangsigtede effekter.

* 'Den unge' refererer til den unge som lever med en alvorlig syg forældre eller som har mistet en forældre.

Udsendelse af spørgeskema

Fyraftensmøderne

Studievejlederne, som deltog på fyraftensmøderne, fik tilsendt et link med førmålingen inden det første fyraftensmøde. Hvis studievejlederne ikke havde besvaret førmålingen, forsøgte BU&S at få en besvarelse på papir ved første møde. Eftermålingen blev ligeledes sendt ud elektronisk til studievejlederen. Trods gentagende påmindelser lykkedes det udelukkende at få 40 besvarelser.

Da kontakten med studievejlederne på dette tidspunkt var slut, kunne der ikke indhentes papirbesvarelser.

Klassebesøgene

Ved klassebesøgene fik studievejlederen tilsendt førmålningsskemaet inden klassebesøget. Det drejede sig om et skema til den berørte unge og et andet til klassekammeraterne. Enkelte gange havde klassen ikke nået at udfylde førmålingen, og derfor startede man oplægget med at udfylde skemaet. BU&S havde ofte eftermålings-spørgeskemaerne med til klassebesøget, som studievejlederne skulle dele ud i klassen to uger efter besøget og sende retur til BU&S forskningscenter. Studievejlederne modtog også en påmindelse fra BU&S for at sikre rettidig besvarelse. Det er ikke udelukkende de samme klassekammerater, som har besvaret før- og eftermålingen, hvilket har gjort, at vi har valgt ikke at analysere på effekten af møderne ud fra en før- og eftermåling. Vi har efterfølgende i forskningscentret reflekteret over vores metodevalg og konkluderet, at skulle man evaluere Projekt Unfair igen, ville man nøjes med et eftermålingsskema til klassekammeraterne og eventuelt gå mere i dybden med de unges oplevelser via interviews.

Børn, Unge & Sorg
70 266 766
info@bornungesorg.dk

bornungesorg.dk

